

Gofynion rhewi ar gyfer cynhyrchion pysgod a physgodfeydd

Sut i rewi cynhyrchion pysgod a physgodfeydd y bwriedir eu bwyta'n amrwd neu wedi'u coginio'n ysgafn mewn busnesau bwyd a bwyta.

Pam fod angen rhewi?

Mae parasitiaid pysgod megis larfâu *Anisakis* (llyngyr parasitig) yn broblem mewn rhai rhywogaethau o bysgod gwyllt gan gynnwys:

- eog
- penwaig
- penfras
- rhywogaethau eraill o bysgod gan gynnwys maelgi (*monkfish*)

Rhaid gwirio'r holl gynhyrchion pysgod a physgodfeydd a chael gwared ar unrhyw barasitiaid gweladwy cyn gellir gwerthu'r cynnyrch pysgodfeydd. Yn ogystal â bod yn hyll, os cânt eu bwyta'n fyw, gall larfâu *Anisakis* achosi salwch mewn pobl neu adweithiau alergaidd i rai. Gall salwch gynnwys poen y stumog a theimlo'n gyfogyd.

Bydd coginio yn lladd y parasitiaid. Mae rhewi yn ffordd arall o ladd unrhyw barasitiaid:

- a allai fod yn bresennol heb eu canfod
- mewn cynhyrchion pysgod a physgodfeydd na chânt eu coginio cyn eu bwyta

Mae ein hymchwil yn dangos bod risg isel o barasitiaid mewn eog a gaiff eu ffermio.

Adolygodd Awdurdod Diogelwch Bwyd Ewrop y dystiolaeth ar bresenoldeb parasitiaid mewn pysgod gwyllt a physgod a gaiff eu ffermio yn ei [Safbwynt yn 2010](#). Mae'r Safbwynt hwn yn amlinellu triniaethau amser a thymheredd penodol sy'n ofynnol i ladd y parasitiaid.

Mae gofynion deddfwriaeth hylendid yr Undeb Ewropeaidd yn defnyddio dull seiliedig ar sail risg wrth gymhwyso'r gofynion rhewi ar gyfer cynhyrchion pysgod a physgodfeydd.

Gofynion rhewi pysgod

Mae gofynion rhewi yn berthnasol i bob busnes bwyd sy'n rhoi cynhyrchion pysgod a physgodfeydd ar y farchnad fel bwyta, cyflenwyr pysgod a phrynwyr pysgod. Mae hyn i ddiogelu defnyddwyr rhag unrhyw effeithiau niweidiol y gall parasiitiaid sy'n bresennol yn naturiol mewn pysgod eu hachosi.

O dan ddeddfwriaeth hylendid bwyd, mae angen rhewi rhai cynhyrchion pysgodfeydd y bwriedir eu bwyta'n amrwd cyn eu defnyddio. Mae'r rhain yn gynnwys:

- swshi
- sashimi
- pysgod mwg oer lle nad yw'r broses fygu yn cyrraedd tymheredd craidd o 60°C am o leiaf

munud

Hefyd, dylid rhewi unrhyw gynhyrchion a gaiff eu trin lle nad yw'r driniaeth brosesu yn lladd y parasitiaid cyn eu bwyta. Gallai'r rhain gynnwys:

- gravlax
- carpaccio
- rhai cynhyrchion penwaig (*herring*) wedi'u piclo
- rhai cynhyrchion pysgod wedi'u marinadu
- cynhyrchion pysgodfeydd wedi'u halltu

Mae rhai eithriadau i'r gofynion rhewi yn berthnasol i bysgod a gaiff eu magu o dan rai amodau penodol gyda risg isel o gael eu heintio â pharasitiaid.

Eithriadau i'r gofynion rhewi a ganiateir

Nid oes angen i fusnesau bwyd ddefnyddio triniaeth rewi â chynhyrchion pysgodfeydd os ydynt yn bodloni'r amodau ar gyfer eithrio.

Amodau ar gyfer eithrio

Os caiff cynhyrchion pysgod a physgodfeydd eu trin â gwres a fydd yn lladd parasitiaid cyn eu bwyta. Mae'r tymheredd hwn yn 60°C am o leiaf munud ar gyfer y rhan fwyaf o barasitiaid, er y gall fod angen triniaeth wres llymach i ladd trematodau.

Cynhyrchion pysgod neu bysgodfeydd sydd wedi'u rhewi am gyfnod digon hir i ladd y parasitiaid. Mae hyn yn cynnwys cynhyrchion pysgodfeydd wedi'u rhewi ar -18°C am o leiaf bedwar diwrnod ar gyfer dibenion storio, cludo a dosbarthu.

Rydym wedi awdurdodi eithriad rhewi ar gyfer pysgod a gaiff eu dal yn wyllt. Mae hyn yn gofyn am dystiolaeth o ddata epidemiolegol sy'n dangos nad yw tarddle'r pysgota yn peryglu iechyd o ran parasitiaid. Mae hyn yn berthnasol lle mae pysgod wedi'u ffermio wedi'u datblygu o embryonau sy'n cael eu bwydo ar ddeiet na all gynnwys parasitiaid hyfyw.

Ar gyfer pysgod wedi'u ffermio, mae'n rhaid bodloni un o'r amodau canlynol hefyd:

- mae embryonau wedi'u magu mewn amgylchedd sy'n gwbl rydd o barasitiaid
- gall y busnes bwyd wirio nad yw'r cynhyrchion pysgodfeydd yn cyflwyno unrhyw beryglon iechyd mewn perthynas â pharasitiaid

Gofynion o ran dogfennaeth

Wrth werthu, mae'n rhaid i chi ddarparu gwybodaeth am y math o broses rewi y mae'r cynnyrch pysgod neu'r pysgodfeydd wedi bod yn destun iddi. Mae'n rhaid i'r busnes sy'n cyflawni'r driniaeth ddarparu'r wybodaeth hon.

Gellir rhoi'r broses rewi ar waith ar y pwynt mwyaf priodol yn y gadwyn fwyd. Er enghraifft, unwaith y mae'n wyddys p'un a yw'r pysgod ffres i'w bwyta'n amrwd neu a fyddant yn cael eu coginio. Gall cytundebau masnachol rhwng cyflenwyr a chwsmeriaid nodi pwy sy'n cymryd cyfrifoldeb am y rhwymedigaeth rhewi.

Os caiff cynhyrchion sydd i'w bwyta'n amrwd eu gwerthu heb driniaeth rewi, mae'n rhaid iddynt ddeillio o diroedd pysgota neu ffermydd pysgod sy'n bodloni'r amodau eithrio.

Rhaid i unrhyw ddatganiadau eithrio (gan gynnwys unrhyw weithdrefnau sydd wedi'u

cymeradwyo) gyd-fynd â phob swp o bysgod wedi'u ffermio i'w werthu, naill ai'n ffisegol neu'n electronig.

Nid oes angen unrhyw ddogfennau yn ymwneud â'r eithriad neu'r driniaeth rewi ar gyfer cynhyrchion sy'n cael eu gwerthu i'r defnyddiwr terfynol.

Eithriadau rhewi awdurdodedig yn y Deyrnas Unedig

Pysgod gwyllt

Nid oes unrhyw eithriadau awdurdodedig cyfredol ar gyfer pysgod gwyllt yn y DU. Mae parasitiaid fel *Anisakis* yn effeithio ar rai rhywogaethau pysgod yn nyfroedd y DU fel:

- penfras
- macrell
- penwaig
- maelgi

Pysgod wedi'u ffermio

Mae yna eithriad rhewi cyffredinol ar gyfer:

- lleden Ffrengig yr Iwerydd
- eog yr Iwerydd
- brithyll seithliw

Mae'r rhywogaethau hyn yn cael eu magu gan ddefnyddio dulliau ffermio sydd â risg isel o gael eu heintio â pharasitiaid.

Gellir hefyd cymeradwyo i eithrio pysgod sy'n cael eu magu gan ddefnyddio'r un dull cynhyrchu ag eog. Mae'r broses hon yn defnyddio pyllau môr wedi'u codi a chaiff pysgod eu bwydo ar ddeiet artiffisial sy'n cael ei reoli na ellir ei heintio â pharasitiaid larfaidd. Gall prosesau cynhyrchu cyfatebol ar gyfer systemau d?r croyw hefyd fod yn gymwys i gael eu heithrio.

Mae'r rhain yn systemau ar y tir sy'n defnyddio tanciau neu byllau ar y lan, nid yn y môr. Gallant gynnig amodau magu amgen a fyddai'n bodloni'r amodau eithrio rhag rhewi gan y byddent yn rhydd rhag parasitiaid.

Rydym yn ystyried unrhyw eithriadau rhewi yn y dyfodol ar gyfer pysgod wedi'u ffermio gan ddefnyddio unrhyw ddulliau cynhyrchu eraill fesul achos.

Prynu

Gallwch ofyn am fanylion y triniaethau a ddefnyddiwyd gan y cyflenwr wrth brynu pysgod neu gynnwch pysgodfeydd a fyddai'n gofyn am driniaeth rewi.

Dylai'r gwerthwr allu cadarnhau'r manylion cyn i chi brynu.

Os na chafodd triniaeth rewi ei defnyddio, gallwch wneud hynny eich hun. Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth am yr hyn sy'n ofynnol yn gyfreithiol yn y rhwymedigaethau rheoli diogelwch bwyd ar gyfer busnesau bwyd o dan [Rheoliad \(CE\) 852/2004 \(Opens in a new window\)](#).

Mae gofynion mwy penodol yn Atodiad III, Adran VIII, Pennod V, paragraff D o Reoliad 853/2004 (fel y'i diwygiwyd gan Reoliad (UE) Rhif 1276/2011)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32011R1276> (Opens in a new window)

Os nad oes unrhyw ddogfennau i ddangos yr wybodaeth hon, gallwch dybio nad oes unrhyw driniaeth wedi'i defnyddio.

Gwerthu

Wrth werthu eich cynnyrch i fusnes bwyd arall, mae angen i chi roi gwybod i'r prynwr am y triniaethau rhewi rydych chi wedi'u defnyddio. Heb hyn, ni fydd y prynwr yn gwybod a oes angen iddynt wneud cais am driniaeth rewi eu hunain.

Mewnforio o wledydd nad ydynt yn rhan o'r Undeb Ewropeaidd

Os nad ydych chi'n defnyddio triniaeth rewi i gynnyrch pysgod neu bysgodfeydd sydd wedi'i fewnforio, mae angen i chi wirio bod yr amodau tarddiad yn bodloni'r eithriadau trin priodol.

Gall y cynnyrch pysgodfeydd ddod â dogfennau dilys o'r wlad allforio.

Cysylltwch â ni

Os ydych chi am drafod unrhyw faterion yn y canllaw hwn, e-bostiwch y cyswllt perthnasol isod.

- Cymru: food.policy.wales@food.gov.uk
- Lloegr: lahygieneenquiries@food.gov.uk